

Загальна та неорганічна хімія.

Частина 1. Загальна хімія

Робоча програма освітньої компоненти (Силабус)

Реквізити дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	16 Хімічна та біоінженерія
Спеціальність	161 Хімічні технології та інженерія
Освітня програма	Для всіх освітніх програм спеціальності 161 Хімічні технології та інженерія (хіміко-технологічний факультет)
Назва дисципліни	Загальна та неорганічна хімія
Статус дисципліни	обов'язковий
Форма навчання	денна
Рік підготовки, семестр	1 курс, I (осінній) семестр
Обсяг дисципліни	7 кредитів
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен письмовий
Розклад занять	Лекція: 3 години на тиждень (3 пари на два тижня), лабораторні та практичні заняття 3 години на тиждень (3 пари на два тижня за планом), розклад наведений на rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	<u>Лектори:</u> к.х.н., доцент Лісовська Ірина Володимирівна, lisovskayai@ukr.net к.х.н., доцент Потаскалов Вадим Анатолійович, potaskalov@ukr.net , potaskalov.vadym@lll.kpi.ua <u>Лабораторні та практичні заняття:</u> к.х.н., доцент Лісовська Ірина Володимирівна, lisovskayai@ukr.net к.х.н., доцент Потаскалов Вадим Анатолійович, potaskalov@ukr.net д.ф., старший викладач Тарасенко Наталія Владасівна, tarasenko.nv@ukr.net
Розміщення курсу	GoogleClassroom (Google G Suite for Education, домен lll.kpi.ua , платформа <i>Sikorsky-distance</i>); доступ за запрошенням викладача Телеграм-канал курсу https://t.me/+VdDJY9KndR_ir3tP

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом кредитного модулю Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія є:

- основні засади теорії будови сполук тих хімічних елементів, що найчастіше застосовуються у хімічній промисловості, у технологічних процесах, пов'язаних з синтезом основних

неорганічних, органічних речовин, композиційних та тугоплавких матеріалах, а також в електрохімічному виробництві;

- закономірності перебігу в розчинах хімічних реакцій, електрохімічних процесів;
- дослідження властивостей тих речовин, що становлять основу конструкційних матеріалів; що можуть утворюватися за певних умов і впливати на стан матеріалів, на здоров'я людини, на стан навколишнього середовища.

Вивчення курсу Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія ґрунтується на розумінні періодичного закону та періодичної системи елементів, теорії будови речовин, основ вчення про енергетику, закономірностей швидкості перебігу хімічних процесів, теорії окислювально-відновних процесів.

Метою дисципліни є формування у студентів загально-професійних компетенцій:

- сучасні уявлення про механізми і принципи хімічних перетворень речовин і перетворення енергії в них;
- базові уявлення про основи хімічної термодинаміки та закони хімічної кінетики;
- базові уявлення про ознаки, параметри, характеристики, властивості гомогенних і гетерогенних систем, розчинів електролітів і неелектролітів;
- базові уявлення про принципи, закони хімічної і фазової рівноваги, взаємопереходу енергії системи в хімічну, теплову, електричну роботу.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння освітньої компоненти мають продемонструвати такі результати навчання:

- сучасну термінологію та номенклатуру;
- закони хімії (збереження маси речовини та енергії, сталості складу, еквівалентів, газові закони);
- закономірності періодичного закону та періодичної системи елементів Д.І.Менделєєва, положення сучасних теорій будови атомів, хімічного зв'язку та будови молекул;
- теоретичні положення і закони хімічної термодинаміки;
- теоретичні положення хімічної кінетики гомогенних та гетерогенних процесів, а також теоретичні положення каталізу;
- властивостей хімічних елементів та їх сполук, отримання та застосування їх в хімічній технології;

уміння:

- використовуючи закономірності періодичного закону та періодичної системи елементів Д.І.Менделєєва, положення сучасних теорій будови атомів, хімічного зв'язку та будови молекул в умовах лабораторії або виробництва прогнозувати та розраховувати склад, фізичні та хімічні властивості простих речовин, неорганічних та органічних сполук;
- розраховувати склад системи, кількість речовини сполук, які реагують, а також кількість продуктів реакції, вихід продуктів;
- прогнозувати та розраховувати склад, фізичні та хімічні властивості неорганічних речовин;
- розраховувати теплові ефекти хімічних реакцій і теплоти утворення речовин, а також зміну ентропії для хімічних або фізичних процесів, а також абсолютну ентропію речовин за будь-яких температур;
- розраховувати можливість того чи іншого процесу і межу його проходження, прогнозувати вплив тиску та температури на вихід продукту та обґрунтовувати вибір параметрів процесу;
- здійснювати аналіз кінетики та стану рівноваги реакцій;
- оцінювати процеси розчинення та дисоціації, константу електролітичної дисоціації, рН розчину;
- обчислювати електродний потенціал та напрям окисно-відновного процесу, ЕРС гальванічного елемента;

набуті знання та уміння студент повинен вміти застосувати:

- в умовах виробництва або лабораторії для складання та контролю технологічного регламенту;
- визначення екологічних наслідків здійснення хімічної схеми виробництва базової хімічної продукції;

- для обґрунтування та вибору методів знешкодження відходів виробництва базової хімічної продукції або їх утилізації в інших технологічних процесах;

- для розрахунку фізико-хімічних даних для технологічного регламенту, або ТЗ, або технічних умов.

2. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою

Силабус дисципліни *Загальна та неорганічна хімія* складено відповідно до програми підготовки бакалавра з галузі знань «16 – Хімічна та біоінженерія» за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія» освітньо-професійної програми підготовки «Електрохімічні технології неорганічних та органічних матеріалів», «Хімічні технології органічних речовин», «Хімічні технології неорганічних в'язучих речовин, кераміки, скла та полімерних і композиційних матеріалів», «Хімічні технології косметичних засобів та харчових додатків». Сукупність теоретичних знань, що одержують студенти при вивченні хімії, є тим необхідним фундаментом, на базі якого формується хімічне мислення, що формує та розвиває уявлення студентів про хімію та її зв'язок з іншими дисциплінами: Фізика (кінетика, молекулярна фізика і термодинаміка, тепло-, масообмін), Загальна хімічна технологія (теоретичні основи хімічної технології, основні хімічні виробництва), Органічна хімія та технологія органічних речовин, Аналітична хімія (хімічні методи якісного та кількісного аналізу речовин) Фізична хімія (хімічна термодинаміка, розчини, кінетика та рівновага, каталіз) та інші.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Загальна та неорганічна хімія» складається з двох частин. Наводимо зміст (основні розділи) освітньої компоненти «Загальна та неорганічна хімія. Частина 1. Загальна хімія»:

Розділ 1. Основні поняття і закони хімії.

АТОМНО-МОЛЕКУЛЯРНЕ ВЧЕННЯ.

Розділ 2. Будова речовини.

КВАНТОВА ТЕОРІЯ. ПЕРІОДИЧНИЙ ЗАКОН ТА ПЕРІОДИЧНА СИСТЕМА ЕЛЕМЕНТІВ. ХІМІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК. МІЖМОЛЕКУЛЯРНА ВЗАЄМОДІЯ.

Розділ 3. Теорія комплексних сполук.

Розділ 4. Основні закономірності перебігу хімічних реакцій.

ХІМІЧНА ТЕРМОДИНАМІКА. ТЕРМОХІМІЯ. ПОНЯТТЯ ПРО ЕНТРОПІЮ ТА ВІЛЬНУ ЕНЕРГІЮ СИСТЕМИ. ХІМІЧНА КІНЕТИКА. ХІМІЧНА РІВНОВАГА.

Розділ 5. Розчини.

ФАЗОВІ РІВНОВАГИ. РОЗЧИНИ. ВЛАСТИВОСТІ РОЗЧИНІВ. ТЕОРІЯ ЕЛЕКТРОЛІТИЧНОЇ ДИСОЦІАЦІЇ. РІВНОВАГА В РОЗЧИНАХ ЕЛЕКТРОЛІТІВ. ВОДНЕВИЙ ПОКАЗНИК.

Розділ 6. Класи неорганічних сполук.

Розділ 7. Окисно-відновні процеси.

ЕЛЕКТРОДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ. ГАЛЬВАНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ. НАПРЯМОК ОКИСНО-ВІДНОВНИХ РЕАКЦІЙ. ЕЛЕКТРОЛІЗ. ЗАКОНИ ЕЛЕКТРОЛІЗУ.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Навчальні матеріали, зазначені нижче, доступні у бібліотеці університету та частково на сайті кафедри загальної та неорганічної хімії. Обов'язковою до вивчення є базова література, інші матеріали – факультативні. Розділи та теми, з якими студент має ознайомитись самостійно, викладач зазначає на лекційних та практичних заняттях.

Базова:

1. О.М. Степаненко, Л.Г. Рейтер та інші. Загальна та неорганічна хімія. Підруч. для студ. вищ. навч. закладів. Ч. 1 – К.: Пед. преса, 2002. – С. 520.

2. Хімічна термодинаміка: Навчальний посібник з грифом МОН України // О.О.Андрійко, І.В.Лісовська. – К.:НТУУ "КПІ", 2011. – С. 207.

3. Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт (для студентів хіміко-технологічного факультету спеціальності 161 "Хімічні технології та інженерія"). / Уклад.: І.В.Лісовська, В.А.Потаскалов. – К.: 2016. – 48 с.

4. Загальна та неорганічна хімія-1. Загальна хімія. Методичні вказівки для самостійної підготовки студентів до практичних занять (для студентів хіміко-технологічного факультету спеціальності 161 "Хімічні технології та інженерія"). / Уклад.: І.В.Лісовська, В.А.Потаскалов. – К.: 2018.

5. Завдання та методичні вказівки до розрахунково-графічної роботи для самостійної роботи для студентів Хіміко-технологічного факультету напряму «Хімічна технологія» / І.В. Лісовська, Т.В. Пацкова, А.Є. Шпак Електронне видання. – К. НТУУ "КПІ", 2014. – С. 25.

Додаткова:

6. В.В. Григор'єва, В.М. Самійленко, А.М. Сич. Загальна хімія. – Київ: Вища школа, 1991.– С. 431.

Інформаційні ресурси

7. Дистанційний курс Google G Suite for Education. Режим доступу: Google Classroom (Google G SuiteforEducation, домен LLL.kpi.ua, платформа Sikorsky-distance):

<https://classroom.google.com/c/MTA2ODgwMDE2NjMx?cjc=m2tnat4> код курсу m2tnat4

8. Сайт кафедри загальної та неорганічної хімії <http://kznh.kpi.ua/>

9. Телеграм-канал курсу *Загальна хімія (З та НХ) ХТФ "КПІ ім. І.Сікорського"*
https://t.me/+VdDJY9KndR_ir3tP

Навчальний контент

5. Методика опанування освітнього компонента.

5.1 Лекційні заняття

Вичитування лекцій з дисципліни проводиться паралельно з виконанням студентами лабораторних робіт та проведення практичних занять, а також з розглядом ними, що виносяться на самостійну роботу. При проведенні лекцій застосовуються засоби для відеоконференцій (Google Meet, Zoom тощо) та ілюстративний матеріал у вигляді презентацій, які розміщені на платформі Sikorsky-distance [8]. Після кожної лекції рекомендується ознайомитись з матеріалами, рекомендованими для самостійного вивчення, а перед наступною лекцією – повторити матеріал попередньої.

№	Дата	Опис заняття (Тема лекції)
1	1-2 тиждень I семестр	Вступна лекція. Атомно-молекулярне вчення. Основні поняття та закони хімії.
2		Розвиток теорії будови атома. Квантова теорія. Електронні формули та схеми атомів.
3		Періодичний закон та періодична система елементів в світлі теорії будови атома.

4	3-4 тиждень I семестр	Розміри атомів, енергії іонізації та спорідненості до електрону, електронегативність. Валентність, типи хімічного зв'язку, характеристики зв'язку.
5		Метод валентних зв'язків. Гібридизація атомних орбіталей. Будова молекул. Нелокалізовані зв'язки. Донорно-акцепторний зв'язок.
6		Метод молекулярних орбіталей.
7	5-6 тиждень I семестр	Іонний зв'язок. Поляризація іонів. Ступені окиснення елементів. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул.
8		Види міжмолекулярної взаємодії. Водневий зв'язок. Кристалічний стан речовини.
9		Комплексні сполуки. Основні положення теорії будови комплексних сполук. Реакції комплексоутворення.
10	7-8 тиждень I семестр	Хімічний зв'язок в комплексних сполуках.
11		Хімічна термодинаміка. Термохімія. Теплові ефекти реакцій
12		Поняття про ентропію та вільну енергію системи.
13	9-10 тиждень I семестр	Хімічна кінетика. Механізм реакцій. Каталіз.
14		Хімічна рівновага. Вплив факторів на зміщення рівноваги.
15		Фазові рівноваги.
16	11-12 тиждень I семестр	Розчини. Процес розчинення. Сольватація. Термодинаміка процесів утворення розчинів.
17		Властивості розчинів. Закони Рауля. Осмос та осмотичний тиск.
18		Теорія електролітичної дисоціації.
19	13-14 тиждень I семестр	Рівновага в розчинах електролітів.
20		Водневий показник. Гідроліз солей. Рівновага процесів гідролізу.
21		Класи неорганічних сполук. Теорії кислот та основ.
22	15-16 тиждень I семестр	МКР за темою «Розчини»
23		Окисно-відновна взаємодія.
24		Електродний потенціал. Гальванічні елементи.
25	17-18 тиждень I семестр	Напрямок окисно-відновних реакцій.
26		Електроліз. Закони електролізу.
27		Властивості металів. Ряд активності. Заключна лекція.

5.2 Лабораторні та практичні заняття

Мета проведення лабораторних робіт: закріпити та поглибити теоретичний програмний матеріал, оволодіти практичними навичками роботи в хімічній лабораторії; отримати навички роботи з мірним посудом, приладами та реактивами. Основне завдання циклу практичних занять: закріпити та поглибити теоретичний програмний матеріал, оволодіти навичками розв'язання типових задач загальної хімії.

№	Опис запланованої роботи (тематика лабораторних та практичних занять)
1	Практ. заняття № 1 Правила роботи в лабораторії. Вступ до практикуму. Хімічний посуд. Основні поняття та закони хімії. [1] <i>Вхідний контроль знань.</i>
2	Лаб. роб. № 1. Визначення молярної маси еквіваленту металу.
3	Лаб. роб. № 2. Визначення молярної маси газу.
4	Практ. заняття № 2 Атомно-молекулярне вчення. Основні закони хімії <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Основні поняття та закони хімії».</i>
5	Практ. заняття № 3 Будова атома, електронні формули
6	Практ. заняття № 4 Періодичний закон та періодична система елементів.
7	Лаб. роб. № 3. Дослідження властивостей гідратів оксидів елементів III періоду.

	<i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Будова атома та Періодичний закон».</i>
8	Практ. заняття № 5 Ковалентний зв'язок. Метод валентних зв'язків
9	Практ. заняття № 6 Метод молекулярних орбіталей. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Хімічний зв'язок».</i>
10	Практ. заняття № 7 Іонний зв'язок. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул. Міжмолекулярна взаємодія.
11	Лаб. роб. № 4. Вивчення та пояснення температур кипіння деяких речовин
12	Лаб. роб. № 5. Вивчення реакцій комплексоутворення
13	Практ. заняття № 8 Теоретичне пояснення властивостей комплексних сполук <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Будова речовини»</i>
14	Лаб. роб. № 6. Основні класи неорганічних сполук. Кислотно-основна взаємодія.
15	Лаб. роб. № 7. Синтези неорганічних сполук
16	Лаб. роб. № 8. Енергетика хімічних процесів. Визначення теплового ефекту реакції.
17	Лаб. роб. № 9. Дослідження залежності швидкості хімічної реакції від концентрації реагентів та від температури
18	Лаб. роб. № 10. Вивчення зміщення хімічної рівноваги. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Закономірності перебігу реакцій"</i>
19	Лаб. роб. № 11. Приготування розчину заданої концентрації.
20	Лаб. роб. № 12. Вивчення властивостей розчинів.
21	Лаб. роб. № 13. Дослідження деяких властивостей розчинів електролітів.
22	Лаб. роб. № 14. Визначення рН розчинів. Дослідження гідролізу солей.
23	Лаб. роб. № 15. Реакції обміну в розчинах електролітів.
24	Практ. заняття № 9 Рівноваги в розчинах електролітів. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Розчини електролітів"</i>
25	Лаб. роб. № 16. Окисно-відновна взаємодія. Напрямок окисно-відновних реакцій.
26	Лаб. роб. № 17. Електродні потенціали. Дослідження процесів в ГЕ.
27	Лаб. роб. № 18. Процеси електролізу розчинів. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Електрохімічні процеси"</i> . Заключне заняття.

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента (СРС) протягом семестру включає повторення лекційного матеріалу, самостійну підготовку теоретичного матеріалу за вказівкою викладача, виконання домашнього завдання до лабораторних та практичних занять (складається з теоретичних контрольних запитань та практичних завдань, наприклад: закінчити/написати рівняння реакцій), виконання розрахункової роботи, підготовка протоколів до лабораторних занять, оформлення та підготовка до захисту протоколів та розрахункової роботи, підготовка до екзамену. Рекомендована кількість годин, яка відводиться на підготовку до зазначених видів робіт:

<i>Вид СРС</i>	<i>Кількість годин на підготовку</i>
Підготовка до аудиторних занять: повторення лекційного матеріалу, складання попередніх варіантів програм для проведення розрахунків на заняттях, оформлення звітів з комп'ютерних практикумів	3-3,5 години на тиждень
Виконання розрахункової роботи	12 годин
Підготовка до МКР (повторення матеріалу)	4 години
Підготовка до екзамену	30 годин

7. Політика навчальної дисципліни

Правила відвідування занять. У звичайному режимі роботи університету лекції, лабораторні та практичні заняття проводяться в навчальних аудиторіях та хімічних лабораторіях. Використання мобільних телефонів або інших пристроїв на лекції або занятті заборонено. У змішаному режимі лекційні заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський, лабораторні заняття – у хімічних лабораторіях.

У дистанційному режимі всі заняття проводяться через платформу дистанційного навчання Сікорський з використанням програм віддаленого доступу (*meet.google, Discord або Zoom*). Відвідування лекцій, лабораторних та практичних занять є обов'язковим. На початку кожного заняття визначається наявність студентів, а також аудіо/відео контакт. Для участі в дистанційній роботі студент повинен мати відповідні комп'ютерні засоби зв'язку (робоча відеокамера, мікрофон, програма зв'язку). Викладач здійснює зв'язок використовуючи сервіси (наприклад *Google Meet*) за посиланням, що надає на електронну пошту групи або телеграм-канал. Викладач здійснює постійний відеоконтроль (з ввімкненим мікрофоном) за роботою студентів на занятті. Пропущені лекції студент повинен відпрацювати: самостійно опрацювати теоретичний матеріал, показати конспект за темою пропущеної лекції.

Правила (вимоги) до виконання домашніх завдань.

1. Підготовка студента до лабораторних та практичних занять включає роботу над теоретичним матеріалом до теми заняття за рекомендованим підручником, з використанням конспекту лекції.

2. У зошиті для домашніх завдань студент повинен письмово дати відповіді на контрольні запитання, закінчити запропоновані рівняння реакцій та скласти рівняння реакції до протоколу лабораторної роботи.

3. Виконане домашнє завдання є умовою допуску студента до лабораторного або практичного заняття. Студент повинен надати викладачу для перевірки не пізніше дня проведення відповідного заняття (при дистанційній формі навчання).

4. Викладач перевіряє надане домашнє завдання.

5. Несвоєчасне виконання домашніх завдань без поважної причини штрафуються відповідно до правил призначення заохочувальних та штрафних балів.

Правила виконання та захисту лабораторних робіт:

1. До виконання лабораторної роботи допускаються студенти, які виконали домашнє завдання і надали його викладачу для перевірки.
2. Умовою допуску до виконання дослідів лабораторної роботи є наявність протоколу лабораторної роботи з рівняннями реакцій до дослідів.
3. При проведенні лабораторної роботи в хімічній лабораторії студент повинен дотримуватись усіх вимог правил поведження та Техніки безпеки при роботі в хімічній лабораторії, а також працювати в захисному одязі (халат).
4. При проведенні дослідів лабораторної роботи студент оформлює протокол лабораторної роботи: записує спостереження, доповнює та виправляє рівняння, складає висновки. Оформлений протокол надається викладачу для перевірки.
5. Захист лабораторної роботи включає перевірку протоколу до лабораторної роботи, відповідь на лабораторному занятті та відповідь на запитання викладача по темі лабораторної роботи.
6. Після перевірки протоколу викладачем та виконання умов захисту робота вважається захищеною, про що викладач повинен проінформувати студента.
7. Несвоєчасне надання протоколу для перевірки та захист без поважної причини штрафуються відповідно до правил призначення заохочувальних та штрафних балів.

Політика дедлайнів та перескладань: визначається п. 8 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в НТУУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського", а також відповідними наказами Ректора.

Політика щодо академічної доброчесності: визначається політикою академічної чесності та іншими положеннями Кодексу честі університету.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання

Види контролю встановлюються відповідно до Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в НТУУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського":

1. Поточний контроль: опитування на практичних заняття у вигляді **колоквіуму** (контрольна робота), модульна контрольна робота (МКР), опитування за темою заняття. Результати поточного контролю виставляються в системі Електронний кампус..
2. Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.
3. Семестровий контроль: письмовий екзамен.

1. Рейтинг студента з кредитного модуля розраховується виходячи із 100-бальної шкали, з них 50 балів складає стартова шкала. Стартовий рейтинг (протягом семестру) складається з балів, що студент отримує за:

- робота на практичному занятті (підготовка домашнього завдання, відповіді на занятті);
- робота на лабораторному занятті (підготовка домашнього завдання, виконання дослідів та оформлення протоколу до лабораторної роботи: здійснення необхідних розрахунків, написання рівнянь реакцій, формулювання висновків тощо);
- написання колоквіумів (контрольних робіт, 7 тем);
- написання модульної контрольної роботи (МКР);
- виконання розрахунково-графічної роботи (РГР);
- отримання заохочувальних балів;

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Стартова шкала контрольних заходів протягом семестру складає:

$$R_{\max} = [4,5(\text{ПЗ}) + 18(\text{ЛР}) + 35(\text{КР}) + 8(\text{МКР}) + 9,5(\text{РГР})]/1,5 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50 % від R, а саме:

$$R_{E \max} = 50 \text{ балів}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає

$$R = R_{\max} + R_{E \max} = 100 \text{ балів.}$$

2. Критерії нарахування балів:

2.1. Практичні заняття

Робота на практичному занятті включає в себе: виконання домашнього завдання; відповідь на занятті; можливе написання контрольної роботи.

Студент самостійно при підготовці до практичного заняття (ПЗ) письмово відповідає на контрольні запитання, вирішує задачі, записує необхідні рівняння реакцій. Виконане домашнє завдання надсилається викладачу на електронну пошту. Виконання всіх запланованих домашніх завдань є обов'язковою умовою допуску до екзамену.

Виконане домашнє завдання (ДЗ) має ваговий бал – 0,5. Максимальна кількість балів за всі ДЗ дорівнює $0,5 \text{ балів} \cdot 9 = 4,5 \text{ балів}$.

Контрольні роботи (колоквіуми) мають ваговий бал – 5. Максимальна кількість балів за всі контрольні роботи дорівнює $5 \text{ балів} \cdot 7 = 35 \text{ балів}$.

Контрольні роботи не перескладаються. Критерії оцінювання:

- робота виконана повністю і вірно протягом відведеного часу, студент вірно і повністю виконав всі надані завдання (відповіді на запитання) – 5 балів;
- робота виконана майже повністю і вірно протягом відведеного часу або має не принципові неточності – 4,9-4 балів;
- робота виконана більше ніж наполовину протягом відведеного часу, студент при виконанні завдання (відповідях на запитання) допустив ряд суттєвих неточностей – 3,9-2,5 балів;
- робота виконана протягом відведеного часу менше, ніж наполовину, результати роботи містять суттєві помилки, суттєві неточності 2,4-2,0 балів;
- робота містить грубі помилки, суттєві неточності 1,9-0,1 бали;
- відсутність виконання роботи – 0 балів.

2.2 Лабораторні роботи

Підготовка до лабораторної роботи включає: ознайомлення з теоретичним матеріалом (конспект, підручник); відповіді на контрольні запитання (ДЗ, письмово в зошиті) та підготовка протоколу до ЛР. Під час виконання роботи студент робить відповідні записи, спостереження, розрахунки, висновки тощо в протоколі. Протокол оформлюється, підписується та надається викладачу на перевірку. Якщо протокол оформлений за вимогами, не містить помилок і викладач зараховує його без зауважень - ваговий бал за роботу на лабораторному занятті - 1 бал. При наявності помилок та недоробок – протокол повертається студенту для виправлення та доопрацювання. Після доопрацювання в разі підписання протоколу викладачем, студент отримує 0,6 балів до рейтингу.

Виконання усіх запланованих лабораторних робіт є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Максимальне число балів за лабораторні заняття складає: $18 \cdot 1 = 18$ балів.

2.3. Модульний контроль (МКР).

Підсумкова контрольна робота за декількома учбовими темами. Ваговий бал – 8 балів.

Робота вважається зарахованою, якщо сума балів складає не менше, ніж 4,8. Оцінювання роботи проводиться за наступною шкалою:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 8-7 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 6,9 – 5,5 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 5,4 – 4,8 балів;
- незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 4,7 - 0 балів.

2.4. Розрахунково-графічна робота (РГР).

Ваговий бал – 9,5 балів. Оцінювання роботи проводиться за наступною шкалою:

- творчо виконана робота, виконані всі вимоги до роботи – 9,5- 8,5 балів;
- роботу виконано з незначними недоліками, виконані майже всі вимоги до роботи, або є несуттєві помилки – 8,4 – 7,0 балів;
- роботу виконано з певними помилками, є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки – 6,9 – 5,5 бали;
- роботу не зараховано (завдання не виконане або є грубі помилки) – 5,4 - 0 балів.

2.5. Самостійна робота студентів

За вимогою програми деякі питання виносять на самостійне опрацювання (наприклад: скласти конспект певної теми). Виконання цих завдань обов'язкове.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів:

Під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану штрафні бали не нараховуються.

- За модернізацію робіт, за виконання завдань із удосконалення дидактичних матеріалів з дисципліни нараховується від 1 до 5 заохочувальних балів;
- За активну роботу на практичному занятті, правильні відповіді на питання викладача студенту нараховується + 0,5 заохочувальних балів (але не більше 2,5 балів на семестр).
- За активну роботу на лабораторному занятті і поданні оформленого протоколу на занятті, тобто студент завершив оформлення протоколу на лабораторному занятті і в протоколі немає помилок, за умови, що протокол підписаний викладачем без повернення на доопрацювання, - студент отримує заохочувальний +1 бал. (але не більше 5 балів на семестр).
- За активну роботу у гуртку з хімії (науковий) нараховується від 5 до 10 заохочувальних балів.

3. Календарний контроль проводиться на 7-8 та 14-15 тижнях семестру навчання здобувачів, і реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) здобувача встановленим і визначеним в РСО критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни (освітнього компонента) є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 60 % від максимально можливого на час проведення такого контролю. Результати календарного контролю заносяться викладачем у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

4. Семестровий контроль проводить екзаменатор. Здобувач не допускається до семестрового контролю, якщо він не виконав визначені РСО умови допуску. У такому випадку екзаменатор у відомості семестрового контролю робить запис «не допущено».

Умови допуску до семестрового контролю.

Необхідною умовою допуску до екзамену є повне виконання навчального плану: виконання усіх домашніх завдань, зараховані протоколи усіх лабораторних робіт, зарахування розрахунково-графічної роботи та стартовий рейтинг (R_C) не менше 50 % від R_{max} , тобто 26 балів (R_D). Якщо стартовий рейтинг менше 26 балів потрібне додаткове опрацювання матеріалу.

5. На екзаменах здобувачі зобов'язані надавати документ, що посвідчує особу. В іншому разі, здобувач до екзамену не допускається.

На семестровому контролі у формі письмового екзамену студенти виконують письмову контрольну роботу, за білетами, затвердженими на засіданні кафедри загальної та неорганічної хімії. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання (завдання) і одне практичне. Кожне теоретичне питання оцінюється у 15 балів, а практичне – 20 балів. Кожне завдання оцінюється за такими критеріями:

Система оцінювання теоретичних питань:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 15–13,5 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 13,4 – 11,25 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 11,2– 9,0 балів;
- незадовільна відповідь – 0 балів.

Система оцінювання практичного запитання:

- повне безпомилкове розв'язування завдання – 20–18 балів;
- повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 17,5 –15,0 балів;
- завдання виконане з певними недоліками – 14,5–12 балів;
- завдання не виконано – 0 балів.

6. Відповідно до *Тимчасового регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі та Рішення засідання кафедри загальної та неорганічної хімії* при дистанційній формі навчання можуть бути внесені наступні зміни до РСО:

- оцінка за кредитний модуль *може бути виставлена* на основі результатів поточного семестрового рейтингу здобувача (студента) -"автомат";

- перерахунок поточних рейтингових балів R_C в оцінку за кредитний модуль R (100-бальна шкала) виконує екзаменатор, рейтингові бали надає викладач, який працював з студентами групи (лабораторні та практичні заняття, перевірка протоколів, виконання домашніх завдань, поточний контроль тощо);

- розрахунок оцінки за кредитний модуль здійснюється за формулою яка наведена у додатку до наказу № 7/86:

$$R = 60 + 40 \cdot (R_C - R_D) / (R_{max} - R_D)$$

- оцінка може бути виставлена тільки за умови виконання умов допуску до екзамену:

- у разі незгоди здобувача з підрахованою оцінкою і бажанням отримати вищу, здобувачу надається можливість скласти семестровий контроль у вигляді дистанційного екзамену, підсумкова оцінка в такому випадку складається:

$$R = R_C + R_E \text{ (де } R_E \text{ сума балів отримана на екзамені)}$$

Семестровий контроль у вигляді дистанційного екзамену проводиться за графіком сесії, з використанням програм доступу (*meet.google* або *Zoom*), при наявності залікової книжки (демонструється дистанційно) за білетами, що затверджені на засіданні кафедри. Початок екзамену за розкладом 9-00. Викладач здійснює постійний відеоконтроль (з ввімкненим мікрофоном) за роботою/відповіддю здобувача. Термін підготовки відповіді - 60 хвилин. Відповідь оформлюється письмово (кожен аркуш підписується) і надсилається екзаменатору в електронному вигляді протягом 5 хвилин після закінчення терміну підготовки. Одночасно дистанційно екзамен проводиться не більш ніж для 6 студентів. Після перевірки відповіді екзаменатор може задати додаткові запитання за змістом курсу.

Результати контрольного заходу оголошуються здобувачу особисто і відображаються в особистому кабінеті здобувача в Електронному кампусі після заповнення екзаменатором

електронної відомості. Результати семестрового контролю виставляються в день екзамену за розкладом сесії в модулі "Сесія" Електронного кампусу (електронна відомість). Паперова відомість складається після виходу з карантину.

Здобувачеві, який не пройшов аутентифікацію, передчасно припинив участь у контрольному заході або не взяв у ньому участь за встановленим розкладом, з будь-яких причин, ставиться в електронній відомості відмітка "не з'явився".

Оцінки (ECTS та традиційна) до екзаменаційної відомості виставляються згідно з таблицею:

100-бальна шкала оцінок	Університетська шкала оцінок
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено
Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки	Усунено

9. Додаткова інформація з освітньої компоненти.

- План проведення лекцій, практичних та лабораторних робіт наведений у Додатку 1.
- Перелік матеріалів, якими дозволено користуватись під час семестрового екзамену наведений у Додатку 2.
- РСО наведений у Додатку 3.

Силабус освітньої компоненти:

Складено доцентами кафедри загальної та неорганічної хімії:

доцент, канд. хім. наук, Лісовська Ірина Володимирівна

доцент, канд. хім. наук, Потаскалов Вадим Анатолійович

Ухвалено на засіданні кафедри загальної та неорганічної хімії (протокол № 13 від 22.05.2024 р.)

Погоджено методичною комісією хіміко-технологічного факультету (протокол № 10 від 21.06.2024 р.)

ДОДАТОК 1

П Л А Н

Лекцій, практичних та лабораторних робіт

Рівень підготовки

Перший (бакалаврський)

Напрямок підготовки: 161 "Хімічні технології та інженерія"

Дисципліна/освітня компонента: Загальна та неорганічна хімія. Частина 1. Загальна хімія

Факультет: Хіміко-технологічний

Семестр:

I

№ лекції	Тема лекції	№ заняття	Тематика лабораторних та практичних занять
1	Вступна лекція. Атомно-молекулярне вчення. Основні поняття та закони хімії.	1	Практ. заняття № 1 Правила роботи в лабораторії. Вступ до практикуму. Хімічний посуд. Основні поняття та закони хімії. [1] <i>Вхідний контроль знань.</i>
2	Розвиток теорії будови атома. Квантова теорія. Електронні формули та схеми атомів.	2	Лаб. роб. № 1. Визначення молярної маси еквіваленту металу.
3	Періодичний закон та періодична система елементів в світлі теорії будови атома.	3	Лаб. роб. № 2. Визначення молярної маси газу.
4	Розміри атомів, енергії іонізації та спорідненості до електрону, електронегативність. Валентність, типи хімічного зв'язку, характеристики зв'язку.	4	Практ. заняття № 2 Атомно-молекулярне вчення. Основні закони хімії <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Основні поняття та закони хімії».</i>
5	Метод валентних зв'язків. Гібридизація атомних орбіталей. Будова молекул. Нелокалізовані зв'язки. Донорно-акцепторний зв'язок.	5	Практ. заняття № 3 Будова атома, електронні формули
6	Метод молекулярних орбіталей.	6	Практ. заняття № 4 Періодичний закон та періодична система елементів.
7	Іонний зв'язок. Поляризація іонів. Ступені окиснення елементів. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул.	7	Лаб. роб. № 3. Дослідження властивостей гідратів оксидів елементів III періоду. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Будова атома та Періодичний закон».</i>
8	Види міжмолекулярної взаємодії. Водневий зв'язок. Кристалічний стан речовини.	8	Практ. заняття № 5 Ковалентний зв'язок. Метод валентних зв'язків
9	Комплексні сполуки. Основні положення теорії будови комплексних сполук. Реакції комплексоутворення.	9	Практ. заняття № 6 Метод молекулярних орбіталей. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Хімічний зв'язок».</i>
10	Хімічний зв'язок в комплексних сполуках.	10	Практ. заняття № 7 Іонний зв'язок. Полярність хімічного зв'язку. Полярність молекул. Міжмолекулярна взаємодія.
11	Хімічна термодинаміка. Термохімія.		

	Теплові ефекти реакцій	11	Лаб. роб. № 4. Вивчення та пояснення температур кипіння деяких речовин
12	Поняття про ентропію та вільну енергію системи.	12	Лаб. роб. № 5. Вивчення реакцій комплексоутворення
13	Хімічна кінетика. Механізм реакцій. Каталіз.	13	Практ. заняття № 8 Теоретичне пояснення властивостей комплексних сполук <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою: «Будова речовини»</i>
14	Хімічна рівновага. Вплив факторів на зміщення рівноваги.	14	Лаб. роб. № 6. Основні класи неорганічних сполук. Кислотно-основна взаємодія.
15		15	Лаб. роб. № 7. Синтези неорганічних сполук
16	Розчини. Процес розчинення. Сольватація. Термодинаміка процесів утворення розчинів.	16	Лаб. роб. № 8. Енергетика хімічних процесів. Визначення теплового ефекту реакції.
17		17	Лаб. роб. № 9. Дослідження залежності швидкості хімічної реакції від концентрації реагентів та від температури
18	Теорія електролітичної дисоціації.	18	Лаб. роб. № 10. Вивчення зміщення хімічної рівноваги. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Закономірності перебігу реакції"</i>
19	Рівновага в розчинах електролітів.	19	Лаб. роб. № 11. Приготування розчину заданої концентрації.
20	Водневий показник. Гідроліз солей. Рівновага процесів гідролізу.	20	Лаб. роб. № 12. Вивчення властивостей розчинів.
21	Класи неорганічних сполук. Теорії кислот та основ.	21	Лаб. роб. № 13. Дослідження деяких властивостей розчинів електролітів.
22	МКР за темою «Розчини»	22	Лаб. роб. № 14. Визначення рН розчинів. Дослідження гідролізу солей.
23	Окисно-відновна взаємодія.		
		23	Лаб. роб. № 15. Реакції обміну в розчинах електролітів.
24	Електродний потенціал. Гальванічні елементи.	24	Практ. заняття № 9 Рівноваги в розчинах електролітів. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Розчини електролітів"</i>
25	Напрямок окисно-відновних реакцій.	25	Лаб. роб. № 16. Окисно-відновна взаємодія. Напрямок окисно-відновних реакцій.
26	Електроліз. Закони електролізу.	26	Лаб. роб. № 17. Електродні потенціали. Дослідження процесів в ГЕ.
27	Властивості металів. Залежність властивостей металів від значень Red-Ox потенціалів. Заклучна лекція.	27	Лаб. роб. № 18. Процеси електролізу розчинів. <i>Поточний контроль (колоквіум) за темою "Електрохімічні процеси"</i> . Заклучне заняття.

ДОДАТОК 2

Перелік матеріалів,

користування якими дозволяється студенту під час екзамену
(семестровий контроль)

Довідково-демонстраційні матеріали:

1. Періодична система елементів (короткий або довгоперіодний варіант).
2. Відносна електронегативність s- та p- елементів (за Поллінгом)
3. Ліганди в порядку зростання сили впливу поля.
4. Термодинамічні характеристики сполук (стандартні ентальпії утворення ΔH°_{298} , стандартні енергії Гіббса утворення ΔG°_{298} деяких речовин).
5. Константи іонізації (дисоціації) деяких електролітів (за $T=298\text{ K}$).
6. Значення Добутку Розчинності (ДР) (за $T=298\text{ K}$).
7. Таблиця розчинності кислот, основ, солей у воді.
8. Стандартні окисно-відновні потенціали деяких редокс-систем.